

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

**A Study of the Academic Leadership of Primary Education
Administrators under the Chanthaburi Primary Educational
Service Area Office 2**

อาภาภรณ์ สิงทกุล¹, สมนึก การีเวท²

¹ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, โรงเรียนวัดสะตอ้อย, apaporn.sing@northbkk.ac.th

²อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ,
somnuk.ka@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 291 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้อำเภอที่ตั้งของสถานศึกษาเป็นชั้นของการแบ่ง และสุ่มอย่างง่าย (Sample random sampling) โดยวิธีการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน รองลงมาคือด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการนิเทศการเรียนการสอน และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจของโรงเรียน ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศของครูผู้ให้ข้อมูล พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเฉพาะด้านการนิเทศการเรียนการสอน และด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ขณะที่

การเปรียบเทียบจำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งโดยรวมและรายด้าน

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจทางวิชาการยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ควบคู่กับการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมความร่วมมือ ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของครูและผู้เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ควรพัฒนาระบบการนิเทศเชิงบวกและเป็นกัลยาณมิตร การให้คำปรึกษา และการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการนิเทศ และการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และใช้ผลการประเมินเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

คำหลัก: ภาวะผู้นำ, วิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the level of instructional leadership of school administrators under Chanthaburi Primary Educational Service Area Office 2; 2) to compare the instructional leadership of school administrators classified by gender, educational background, work experience, and school size; and 3) to study the guidelines for developing instructional leadership of school administrators. The sample consisted of 291 teachers in schools under Chanthaburi Primary Educational Service Area Office 2 in the 2025 academic year. The sample was obtained through stratified random sampling using the districts where the schools were located as strata, and simple random sampling by lottery. The research instruments were a questionnaire and an interview form. Data were analyzed using mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA, and content analysis.

The results revealed that:

1. The overall level of instructional leadership of school administrators under Chanthaburi Primary Educational Service Area Office 2 was at the highest level. When considered by each aspect, all aspects were also at the highest level. The aspect with the highest mean was monitoring student progress, followed by professional development, instructional supervision, and defining the school's vision, goals, and mission, respectively.

2. The comparison of instructional leadership classified by teachers' gender revealed statistically significant differences at the .05 level in overall, particularly in

instructional supervision and monitoring student progress. However, no statistically significant differences were found when classified by educational background, work experience, or school size, either overall or by dimension.

3. The guidelines for developing instructional leadership of school administrators proposed that the administrators should determine academic vision, goals and mission by adhering all-sectors participation together with creating an atmosphere to support learning, promoting cooperation, transparency and sharing decision-making among teachers and stakeholders. Besides, the administrators should develop positive supervision, be good friends, give counsel, use technology to support supervision and promote systematic and continuous professional development of teachers and also apply assessment results as a data-based to improve instructional practices.

Keywords: Leadership, Academic, School Administrators

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา โดยเป็นงานที่ต้องพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีในอนาคต การบริหารงานวิชาการจึงเป็นการบริหารที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและกระบวนการจัดการศึกษาอย่างชัดเจน บทบาทสำคัญของสถานศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดการจัดการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน มุ่งเน้นการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน มีการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับระดับและรูปแบบการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 (ฉบับที่ 4) ได้กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ในการบริหารและจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย และวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา รวมทั้งมีบทบาทในการประสานงาน ระดมทรัพยากร และเป็นผู้แทนของสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังคณะกรรมการสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษา มีความคล่องตัวและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้และภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ด้านการบริหาร สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสม มีวิสัยทัศน์ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความรอบรู้ด้านการศึกษา มีความ

รับผิดชอบ แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาการจัดการศึกษา รายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ใช้นวัตกรรมทางการบริหาร และคำนึงถึงมาตรฐานทางวิชาการ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563 : 80)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียนทั้งในด้านการกำหนดภาระงานของโรงเรียนที่ส่งเสริม สนับสนุนการเรียนการสอน การบริหารหลักสูตร สถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ การออกแบบการเรียนการสอน การนิเทศติดตามผลการเรียนการสอน การให้ความสนใจความก้าวหน้า ในการเรียนรู้ของนักเรียน รวมถึงการจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียน (กาญจนา สุระคำ. 2562 : 1)

จากความเป็นมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อประสิทธิผลและคุณภาพของโรงเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการของตนเอง ทั้งยังสามารถนำไปวางแผน กำหนดนโยบายการพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดทั้ง 106 โรงเรียน เพื่อให้การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบรรลุตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

วัตถุประสงค์

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ ดังนี้

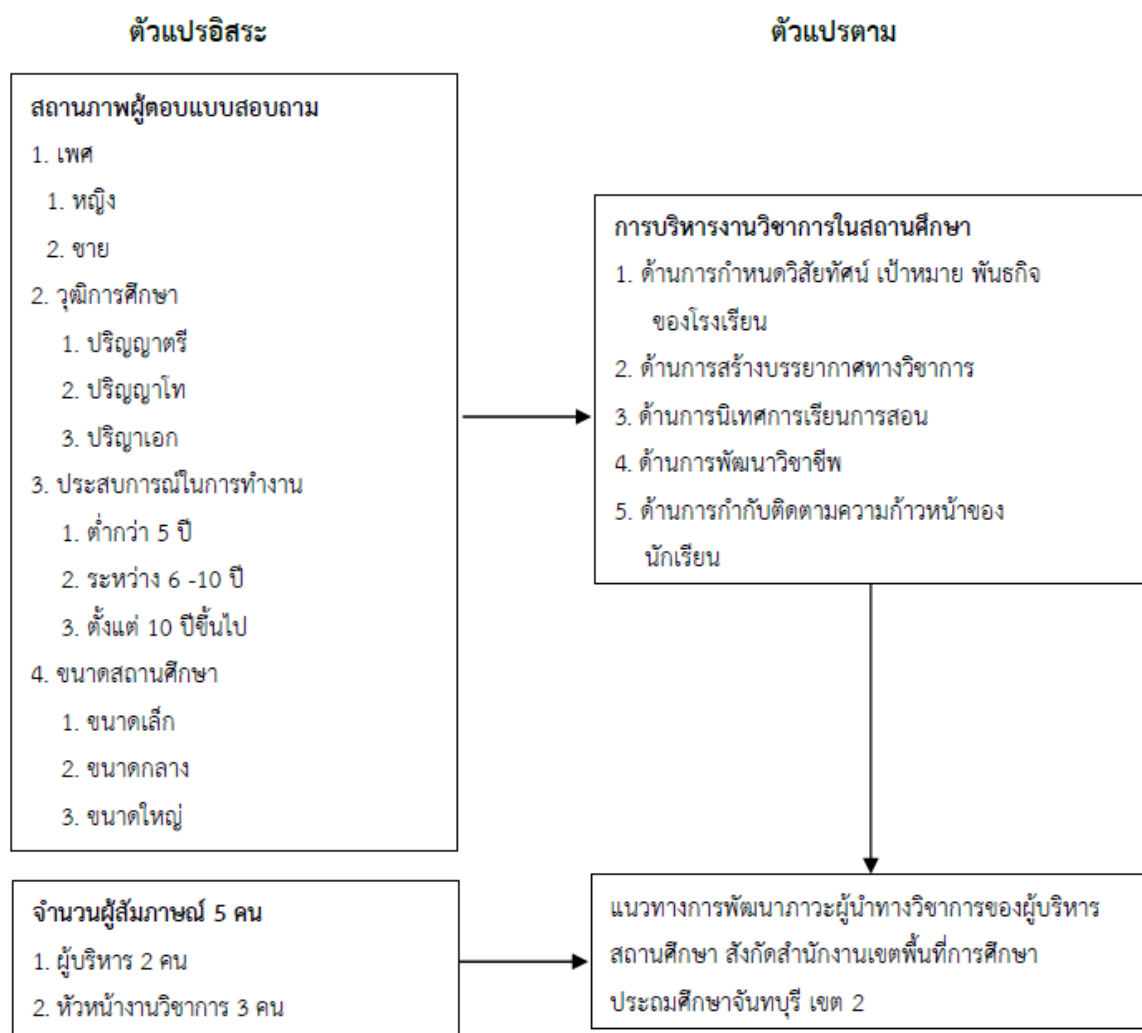
1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับครู และผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนา และกำหนดนโยบายการพัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ

กรอบแนวคิด

จากการศึกษาแนวคิดภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจากการสังเคราะห์จากนักการศึกษา จำนวน 10 คน ได้แก่ ดังนี้ บาลกีส กษา (2560), เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560), พุฒินันท์ แสงศิริวัฒน์ (2564), กิ่งกาญจน์ สุขสำราญ (2565), อิงอร บัวขจร (2566), นุศรา จันทะคาม (2565), ปรีชญา รูปต่ำ (2565), ศิริมา พื้นสะอาด (2560), ปรียาภรณ์ เรืองเจริญ (2560 และกิ่งแก้ว เกื้อหนองขุ่น (2560) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ดังตาราง 1 ซึ่งได้จัดทำเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

สมมติฐานในการวิจัย

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามที่ต่างกัน มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2568 จำนวน 1,188 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2568 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 291 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้อำเภอที่ตั้งของสถานศึกษาเป็นชั้นของการแบ่ง และสุ่มอย่างง่าย (Sample random sampling) โดยวิธีการจับฉลาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอน ดังนี้

1. แบบสอบถาม ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้
 - 1.1 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จาก มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
 - 1.2 ภายหลังจากได้รับการอนุญาตจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 แล้วผู้วิจัยได้นำหนังสือดังกล่าวส่งถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์และอำนวยความสะดวกในการตอบแบบสอบถามแก่ครูผู้สอนในสถานศึกษา
 - 1.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยจัดส่งแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ผ่านโปรแกรม Google Forms ไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการตอบแบบสอบถาม และยืนยันว่าข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น และจะเก็บรักษาเป็นความลับ
 - 1.4 ผู้วิจัยติดตามการตอบแบบสอบถามภายในระยะเวลาที่กำหนดและเมื่อครบกำหนดเวลา ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน และครูชำนาญการพิเศษ 1 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
3. ในการทดสอบสมมติฐานเพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) เมื่อจำแนกตามเพศ ใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา เมื่อพบความแตกต่างจะทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe's Test)
4. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสถิติ t-test F-test และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมและในแต่ละด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา แต่ละด้าน	n = 291			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจของโรงเรียน	4.55	0.591	มากที่สุด	5
2. ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ	4.58	0.554	มากที่สุด	2
3. ด้านการนิเทศการเรียนการสอน	4.58	0.556	มากที่สุด	3
4. ด้านการพัฒนาวิชาชีพ	4.58	0.567	มากที่สุด	4
5. ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน	4.59	0.550	มากที่สุด	1
รวม	4.58	0.564	มากที่สุด	

จากตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.564) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.550) ด้านการสร้างบรรยากาศทาง

วิชาการ ($\bar{X} = 4.58, S.D. = 0.554$) และด้านการนิเทศการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.58, S.D. = 0.556$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55, S.D. = 0.591$) ตามลำดับ

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ภาพรวมและทุกด้าน จำแนกสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา	เพศ		ตำแหน่ง		ระดับการศึกษา		ขนาดสถานศึกษา	
	t	P-value	t	P-value	F	P-value	F	P-value
1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจของโรงเรียน	-1.741	.037*	0.357	.722	2.646	0.073	0.178	0.837
2. ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ	-1.923	.055	-0.137	.891	0.862	0.423	0.803	0.449
3. ด้านการนิเทศการเรียนการสอน	-2.154	.012*	-0.141	.888	0.688	0.503	0.623	0.537
4. ด้านการพัฒนาวิชาชีพ	-1.894	.059	0.387	.699	1.815	0.165	0.804	0.448
5. ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน	-2.997	.003**	0.562	.574	2.408	0.092	0.465	0.628
รวม	-2.042	.016*	0.229	.819	1.658	0.192	0.546	0.580

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, ** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศของครูผู้ให้ข้อมูล พบว่าโดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจของโรงเรียน และด้านการนิเทศการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ และด้านการพัฒนาวิชาชีพ ไม่มีความแตกต่างกัน

ครูที่มีวุฒิการศึกษา ที่ต่างกันมีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่าง

ครูที่มีประสบการณ์ทำงาน ที่ต่างกันมีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่าง

ครูที่มีขนาดสถานศึกษา ที่ต่างกันมีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่าง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 77.32 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 87.29 มีประสบการณ์ในการทำงาน ระหว่าง 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.36 และปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 38.83

2. การวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการและด้านการนิเทศการเรียนการสอน ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจของโรงเรียน ซึ่งยังคงอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

3.1 ครูที่มีเพศต่างกัน มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจของโรงเรียน และด้านการนิเทศการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ และด้านการพัฒนาวิชาชีพ ไม่มีความแตกต่างกัน

3.2 ครูวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา ที่ต่างกันมีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่าง

4. แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

4.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจของโรงเรียน ควรยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้บริหาร คณะครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงชุมชน เพื่อให้ทิศทางการพัฒนาทางวิชาการสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนอย่างแท้จริง

4.2 ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ ควรให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีภายในโรงเรียนและกับชุมชน เปิดโอกาสให้ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางวิชาการ สนับสนุนทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอ เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน และบริหารงานอย่างโปร่งใส เป็นธรรม

4.3 ด้านการนิเทศการเรียนการสอน ควรดำเนินการในลักษณะเชิงบวกและเป็นกัลยาณมิตร ผู้บริหารควรวางแผนและกำหนดปฏิทินการนิเทศอย่างชัดเจน แจกแจงวัตถุประสงค์ให้ครูผู้สอนทราบล่วงหน้า

และดำเนินการนิเทศอย่างทั่วถึงอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยเน้นการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูมากกว่าการตรวจสอบ

4.4 ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ควรส่งเสริมและสนับสนุนความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครูอย่างเป็นระบบ เปิดโอกาสให้ครูทุกคนเข้ารับการพัฒนาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม รวมถึงการส่งเสริมให้ครูสร้างผลงานทางวิชาการ นวัตกรรม และเครือข่ายการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยไม่ส่งผลกระทบต่อภาระงานของผู้เรียน

4.5 ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ควรกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยใช้ผลการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นฐานข้อมูลในการตัดสินใจ ส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ วางแผน และปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน

อภิปรายผล

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนว่าผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ การพัฒนาครู และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พุฒินันท์ แสงศิริวัฒน์ (2564) พุฒินันท์ แสงศิริวัฒน์ และ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2565) กิ่งกาญจน์ สุขสำราญ (2565) และ ผกามาศ ทองศรีเมือง และคณะ (2566) ที่พบผลในทิศทางเดียวกัน โดยมีรายละเอียดรายด้านดังนี้

1.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ ผลการวิจัยอยู่ในระดับมากที่สุด แม้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น แต่สะท้อนว่าผู้บริหารให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ และเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นลักษณะของภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ทั้งนี้อาจมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเล็กน้อยเนื่องจากเป็นงานเชิงนโยบายที่ไม่ได้เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตาม ยังแสดงถึงความสามารถของผู้บริหารในการเชื่อมโยงนโยบายสู่การปฏิบัติ สอดคล้องกับงานของ พุฒินันท์ แสงศิริวัฒน์ และ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2565) ที่พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจของโรงเรียนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจากครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งช่วยสร้างความเป็นเจ้าของร่วม (shared ownership) และความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

1.2 ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ ผลการวิจัยอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าผู้บริหารส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งด้านทรัพยากร เทคโนโลยี และการมีส่วนร่วมทางวิชาการของครูและนักเรียน รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พบว่า ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เนื่องจากผู้บริหารมีบทบาทในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันของครูและผู้เรียน รวมทั้งสอดคล้องกับการศึกษา

ของ กิ่งกาญจน์ สุขสำราญ (2565) ที่ระบุว่า การสร้างบรรยากาศทางการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ และเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

1.3 ด้านการนิเทศการเรียนการสอน ผลการวิจัยอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนบทบาทของผู้บริหารในการนิเทศ ติดตาม และพัฒนาการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการพัฒนาครูมากกว่าการควบคุม ซึ่งช่วยสร้างความร่วมมือทางวิชาชีพ สอดคล้องกับแนวคิดของ อิงอร บัวขจร (2566) และ สรเดช บุญประดิษฐ์ และคณะ (2567) ที่พบว่าด้านการนิเทศการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญสูงของภาวะผู้นำทางวิชาการ เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ช่วยยกระดับคุณภาพครูและการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในระยะยาว

1.4 ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ผลการวิจัยอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าผู้บริหารสนับสนุนการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องผ่านการอบรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ PLC ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพครูและการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พุฒินันท์ แสงศิริวัฒน์ และพิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2565) ที่พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพครู ทั้งในด้านการวางแผน การจัดกิจกรรมพัฒนา และการติดตามผลการพัฒนา ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพครูและการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

1.5 ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ผลการวิจัยอยู่ในระดับมากที่สุดและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงว่าผู้บริหารให้ความสำคัญกับการใช้ข้อมูลผลการเรียนของนักเรียนในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิ่งกาญจน์ สุขสำราญ (2565) และ สรเดช บุญประดิษฐ์ และคณะ (2567) ที่พบว่า การติดตามและประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะการส่งเสริมให้ครูใช้ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศของครูผู้ให้ข้อมูล พบว่า โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการนิเทศการเรียนการสอน และด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่ด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง สามารถอธิบายได้ว่า ความแตกต่างด้านเพศของครูผู้ให้ข้อมูลอาจส่งผลต่อมุมมอง การรับรู้ และการตีความพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยเฉพาะในด้านการเกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์โดยตรงระหว่างผู้บริหารกับครู ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยการสื่อสาร การให้ข้อเสนอแนะ และการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด ครูเพศหญิงและเพศชายอาจมีประสบการณ์ ความคาดหวังและรูปแบบการรับรู้ต่อบทบาทของผู้บริหารแตกต่างกัน ส่งผลให้การประเมินภาวะผู้นำทางวิชาการในบางด้าน

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อิงอร บัวขจร (2566) ที่พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันตามเพศของครูผู้ให้ข้อมูล โดยเฉพาะด้านการนิเทศการเรียนการสอน และสอดคล้องกับการศึกษาของ สรเดช บุญประดิษฐ์ และคณะ (2567) ที่ระบุว่าปัจจัยด้านเพศส่งผลต่อการรับรู้บทบาทผู้นำของผู้บริหารในมิติที่เกี่ยวข้องกับการกำกับ ติดตาม และการสนับสนุนทางวิชาการ

อย่างไรก็ตามเมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสามารถอภิปรายได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ปฏิบัติบทบาทด้านภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ และมีมาตรฐานเดียวกัน ผลการวิจัยนี้สะท้อนถึงความเข้มแข็งของระบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ซึ่งมีแนวทางการบริหารและการกำกับติดตามที่ชัดเจน ทำให้ครูในกลุ่มต่างๆ รับรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในทิศทางเดียวกัน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ กิ่งกาญจน์ สุขสำราญ (2565) และ ผกามาศ ทองศรีเมือง และคณะ (2566) ที่พบว่าขนาดของสถานศึกษา ไม่ส่งผลให้การรับรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์พร มาศศิริ และคณะ (2568) ที่สรุปว่า เมื่อผู้บริหารมีแนวทางการบริหารงานวิชาการที่ชัดเจนและต่อเนื่อง จะทำให้ครูทุกกลุ่มมีการรับรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับใกล้เคียงกัน

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยที่พบว่าด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการติดตามผลการเรียนรู้ของนักเรียน
2. ควรส่งเสริมให้ครูนำผลการวัดและประเมินผลไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง โดยผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูใช้ผลการประเมินทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน และความต้องการจำเป็นของนักเรียน
3. ควรพัฒนาศักยภาพของครูด้านการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะด้านการสร้างเครื่องมือวัดผล การประเมินตามสภาพจริง และการใช้ผลการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
4. ควรนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ควรส่งเสริมการใช้ระบบฐานข้อมูลหรือแพลตฟอร์มดิจิทัลในการบันทึก วิเคราะห์ และรายงานผลการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนพัฒนาผู้เรียนรายบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ควรสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ครอบครัว และชุมชนในการติดตามและพัฒนาผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

6. ควรใช้ผลการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนเป็นข้อมูลย้อนกลับเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโดยรวม และนำมาใช้ในการทบทวนหลักสูตร แผนพัฒนาการศึกษาและการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา สุระคำ. (2562). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต , มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี].

กึ่งกาญจน์ สุขสำราญ. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกริก.

กึ่งแก้ว เกื้อหนองขุน. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.

นุศรา จันทะคาม. (2565). การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

บาลกีส กษา. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกรงปินัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. คณะครุศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

ปรีชญา รูปต๋า. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ปรียาภรณ์ เรืองเจริญ. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. คณะครุศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

ผกามาศ ทองศรีเมือง มิตรภาณี พุ่มกล่อม และพงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4. วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 14(1). 81-35.

- พิมพ์พร มาศศิริ สาคร มหาหงษ์ และพิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดี. (2568). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1. วารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา*, 1(1). 29-44.
- พุดินันท์ แสงสิริวัฒน์ และ พิมพ์พรรณ เพชรสมบัติ. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 14(1). 162-177.
- สรเดช บุญประดิษฐ์ จิตยาภรณ์ เขาวรากุล และวิณา ชุ่มบัณฑิต. (2567). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวัดทรงธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ. วารสารพหุศาสตร์*, 9(1). 38-46.
- เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาลังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. (2568). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2567 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. จันทบุรี. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.*
- ศิริมา พินสะอาด. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- อิงอร บัวจร. (2566). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.*